

RUD. HOLME

Den Sociala Revolutionen

—
*Några tankar om det nya
samhällets uppbyggande*
—

Pris 60 öre

ÖREBRO - S. A. C:s FÖRLAG

Från

S. A. C:s Bokförlag

Örebro

kan erhållas följande ar-
beten om syndikalismen:

- Tom Mann: Varför jag
är syndikalist* 0: 75
- H:son Holmberg: Syndi-
kalismen i praktiken* ... 1: 25
- Frans Severin: Syndika-
lismens demokratiska
väsen* 0: 60
- Martius: Syndikalismen
från internationell stånd-
punkt* 0: 65
- Julian Borchardt: Kapi-
talismens grundbegrepp* 1: 00
- Rud. Holme: Registret* ... 0: 35
- Emile Pouget: Hur skola
vi befria oss?* 0: 60
- Gottfrid Ljungdahl: Vad
vill Syndikalismen?* ... 0: 25

RUD. HOLME

DEN SOCIALA REVOLUTIONEN

*NÅGRA TANKAR OM DET NYA
SAMHÄLLETS UPPBYGGANDE*

∴ ÖREBRO ∴
S. A. C:s FÖRLAG

REVOLUTIONER I ALLMÄNHET.

När något undergått en sådan grundförändring, att en väsenskillnad eller fullständig omvärdering skett, så brukar man säga att en revolution inträffat. En revolutions betydelse kan därför icke bedömmas med hänsyn till dess mer eller mindre katastrofala uttryck, ej håller med hänsyn till den tid den tagit i anspråk, utan med hänsyn till den *förändring* den medfört. Det beror nämligen icke på revolutionens mer eller mindre katastrofala karaktär, utan på i vad mån revolutionens uppgifter äro invecklade och komplicerade, d. v. s. svårlösta om en revolution tager längre eller kortare tid i anspråk. På vissa områden kan en revolutionär omvälvning förete bilden av en katastrofal fas och taga en jämförelsevis kort tid i anspråk, medan en motsvarande omvälvning på andra mera invecklade områden mera kommer att förete bilden av en organisk process under en längre utvecklingsperiod.

En revolution har nämligen icke blott en negativ, d. v. s. en nedrivande, utan även en positiv nyskapande och uppbyggande sida. Den nedrivande delen av en revolution kan, under gynnsamma omständigheter och då förhållandena därtill äro mogna, genomföras på en jämförelsevis kort tid, medan den uppbyggande delen av en revolution, skapandet av något nytt, helt naturligt måste taga en längre utvecklingsperiod i anspråk. Sådana katastrofala händelser, som vare sig kan eller medför en omdaning, utan endast äro att betrakta som uttryck för mer eller mindre medvetet missnöje med det gamla eller bestående, kunna ingalunda betecknas som revolutioner. Ett berg som spränges av illvilja eller oförstånd eller endast utan annan avsikt än att få det sprängt, har, kan man säga, varit utsatt för en katastrof. Spränges berget

däremot med avsikt att forma de lössprängda klippblocken till byggnadssten och därav bygges ett hus på den plats där berget förut låg, så kan man, med tanke på det förutvarande berget, peka på huset och säga: här har en revolution inträffat. Medan den negativa, nedbrytande, delen av denna revolution, sprängningen av berget, företedde bilden av en eller flera katastrofala faser, så företedde revolutionens positiva del, uppbyggandet av huset, bilden av en samhällsorganisk process, som tog längre tid i anspråk än sprängningen av berget. Malmens förädling till metall, kalkstenens förädling till kalk och cement o. s. v., undergår en enahanda process, katastrofal till sin negativa, men organiskt nyskapande till sin positiva del. På andra områden förekomma emellertid dylika revolutionära förändringar, utan att vara katastrofala i något hänseende. Men det är icke revolution, utan evolution, säger man. Ingen kan väl emellertid förneka, att en människa kan ändra uppfattning och undergå en andlig revolution på kortare tid än man spränger ett berg och bygger ett hus av stenblocken. De andliga revolutionerna äro icke katastrofala, ehuru de på andra områden kunna leda till katastrofala omvälvningar. Detsamma kan sägas om de industriella revolutionerna, medan de revolutioner som förekomma på vetenskapens olika områden i regel icke kunna leda till katastrofala utbrott på andra områden. Till sin positiva del är ingen revolution, på vilket område den förekommer, katastrofal, och i de allra flesta fallen företer den negativa delen av en revolution bilden av en organisk upplösningssprocess av de gamla formerna efterhand som den positivt uppbyggande delen ersätter dem med nya. I vissa fall kan den negativa delen av en revolution gå före den positiva, i andra fall pågår upplösningen av det gamla och uppbyggandet av det nya samtidigt, medan i de allra flesta fallen den positiva delen, skapandet eller i varje fall förberedandet av det nya måste gå före upplösandet av det gamla. Vetenskapsmännen överger

icke en gammal metod förrän de prövat och funnit, att den nya är bättre. Ett parlamentariskt parti störtar givetvis icke en sittande regering förrän det har förutsättningar att kunna ersätta den med en ny. Det är endast det, som icke är absolut nödvändigt, som kan upplösas utan att samtidigt eller omedelbart efteråt ersättas med något nytt. De rådande formerna för människornas samverkan kunna upplösas endast i den mån arbetarna kunna ersätta dessa med nya.

Nu finnes det emellertid människor, ja, hela sammanlutningar av människor, vilka t. o. m. kalla sig revolutionära, som icke kunna förstå begreppet revolution på annat sätt än som en politisk upplösning under en hastigt övergående katastrofal fas med barikadstrider, bloddränkta gator och brinnande städer. Dessa människor bedöma icke en revolutions betydelse med hänsyn till den förändring den medfört, utan med hänsyn till det sätt varpå den genomförts. Ju mera katastrofal, säga de, ju mera revolution är det och ju mindre katastrofal, ju mindre revolution, och »den revolution som icke är katastrofal är ingen revolution alls». För dessa arma människor är en katastrofal fas revolution även om den icke medför någon förändring, medan en förändring som inträffar, utan att ta sig katastrofalt uttryck för dem icke är någon revolution. Dessa människor äro revoltanter, men icke revolutionärer. Man måste nämligen sätta ett stort skiljetecken mellan »revolter» och »revolutioner» och mellan revoltanter och revolutionärer. En revolutionärs strävanden bottnar ytterst i en sådan omvälvning, som kan medföra, icke blott en förändring, utan en förändring till det bättre, medan en revoltant, enbart genom sin en gång intagna opposition mot det bestående eller mot något nytt som inträffat och blivit antaget, kan låta sig drivas ut i en revolt i syfte att därmed åstadkomma en återvändelse till det gamla, sina traditionella vanor, eller utan att i *realiteten* vilja någon förändring alls. Man kan kan alltså vara revoltant,

utan att vara revolutionär liksom man kan vara revolutionär, utan att vara revoltant. Den revolutionäre står visserligen i opposition mot det bestående, men han har ett annat bestämt definierat helt nytt tillstånd som sitt under alla förhållanden oavvisliga syftemål. En revolutionär, som omsorgsfullt beräknar, icke blott sina idéers värde i förhållande till andra, utan även förutsättningarna för dess genomförande, vilket sistnämnda har avgörande betydelse för idéernas värde, kan i många fall vara motståndare till planlösa revolter, då de i många fall mera kunna skada än främja det egentliga syftemålet. Det finns nämligen något som säger: »att *göra* innebär att *kunna*» och misslyckas en revolution till följd av brist på detta »kunna» så inträffar en reaktion som ingalunda främjar de revolutionärens syftemål. En dylik tillbakalagen revolution kan endast betecknas som en revolt, företrädd av revoltanter, vilka upptagit striden, utan att först ha skapat nödiga förutsättningar till seger. En sådan »strid på vinst och förlust» inlåter en verklig revolutionär sig icke frivilligt på.

Nu är det emellertid så, att vi även måste räkna med olika arter av revolutioner. Sålunda talar man om revolutioner på alla områden där fullständiga förändringar under längre eller kortare tid kunna inträffa, men mest användes termen revolution för »politiska», »andliga», »industriella» och »sociala» förändringar. Av dessa är den »politiska revolutionen» den minst invecklade, medan den inskränker sig till en förändring av en regerings sammansättning och på sin höjd till renskrivning av några förut debatterade lagförslag. En politisk revolution är mera en fråga om makt än om *kunna* och *vilja* skapa något bättre och kan därför på ett katastrofalt sätt och under gynnsamma förhållanden genomföras under loppet av några timmar. De andliga revolutionerna hänger däremot så intimt samman med varandra, att tiden för en sådan ytterst beror på vilka utgångspunkter man använder. De anliga revo-

lutionerna blir till sitt uttryck aldrig katastrofala, men kunna, liksom de industriella, leda till katastrofartade revolutioner på andra områden. Den sociala revolutionen d. v. s. en fullständig omvälvning av de rådande produktions-distributions- och egendomsförhållandena, vilka under långa tidrymder varit grundläggande för människans hela tillvaro och tänkande, är däremot den mest invecklade av alla slag av revolutioner, medan den avser en fullständig förändring av hela samhällets fysionomi, i andligt som moraliskt, såväl i politiskt, juridiskt, konstitutionellt, industriellt som ekonomiskt hänseende.

DEN SOCIALA REVOLUTIONEN.

Av alla revolutioner är den politiska revolutionen den för proletariatet minst viktiga, emedan en politisk revolution — försåvitt den icke även har ett socialt inslag — icke har någon återverkan på samhällets sociala organisation. Däremot ha de andliga liksom de industriella revolutionerna merändels en indirekt inverkan — ettdera till det bättre eller sämre för arbetarna — på den sociala ordningen, medan den sociala revolutionen, som förutsätter en fullständig förändring av samhällets ekonomiska och sociala struktur, har en direkt och därför avgörande inverkan på samhällets *alla* övriga områden. För att rätt kunna förstå den sociala revolutionens ofantligt stora problem, måste man ställa den i belysning av det socialistiska slutmål, som arbetarna i sin nuvarande ställning som livegna och löneslavar uppställt för densamma. Ställd i denna belysning kommer den sociala revolutionen, efterhand som arbetarna genom sin kamp ökar sitt inflytande inom samhällets olika funktioner och ersätter dessa med nya, att medföra en hel rad av förändringar, vilka rent organiskt komma att framgå ur varandra och tillsammans bilda den sociala revolutionens mål. Med en socialistisk förändring av formerna för samhällets finansiella och ekonomiska liv, följer emellertid med naturnödvändighet en motsvarande förändring i alla andra hänseenden, medan allt det övriga, som har liv i samhället, står i ett mer eller mindre oskiljaktigt förhållande till de vid varje tillfälle rådande produktions-, distributions- och egendomsförhållandena.

Det torde emellertid kunna anses som ett av förhållandena — d. v. s. de förhållanden under vilka en social revolution skall genomföras — fastslaget faktum att en i socialistisk mening fullständig social revolution,

en omvälvning, som kommer att gripa in i och medföra en förändring av alla hittills gällande former för människornas samverkan, icke skall helt kunna genomföras under en kortare katastrofal fas, men väl under en mer eller mindre lång utvecklingsperiod, fylld av en hel rad av katastrofala upplösningsprocesser av de gamla sociala formerna, mellan vilka människorna kunna komma i tillfälle att mera helt få egna sig åt uppbyggandet av den nya sociala ordningen. Vi utgå således ifrån, att den sociala revolution, som vi nu stå inför, och som förövrigt på vissa områden redan inträtt, till sin negativa del kommer att, på olika sätt och på olika områden, taga sig katastrofala uttryck. Hur, när och var dessa katastrofer komma att inträffa går ej att förutsäga; det kommer så gått som uteslutande att bero på hur arbetarna komma att förbereda, organisera och föra sin emancipationskamp. Att en social revolution, som även måste medföra en motsvarande omvälvning i andligt, moraliskt, politiskt och juridiskt hänseende, icke skall kunna genomföras på samma tid, som en enbart politisk revolution, är givet. Hur lång tid den sociala revolutionen kommer att taga i anspråk är närmast en fråga som rör sig om arbetarnas organisatoriska, tekniska och moraliska utveckling, men det torde kunna sägas, att den sociala omvälvningsperioden, i jämförelse med en enbart politisk sådan, kommer att bli ungefär så mycket längre, som den sociala revolutionens problem är mera invecklat än den politiska. Ty även om upplösningsprocesserna av det gamla samhällets, på tradition, benhård dogmatik, förstelnade seder och nedärvda vanor vilande fasta bålverk, komma att förete bilden av hastigt övergående faser, fyllda av bittra strider mellan den gamla och den nya tidens människor, så kommer uppbyggandet av den socialistiska samhällsordningen att kräva en tid lika lång som den som arbetarna, och f. ö. mänskligheten som sådan, behöver för att förändra tänkesätten, stärka begåvningarna, skapa nya levnadsregler, eller med andra ord,

för att kunna *leva* ett socialistiskt samhällsliv. Samtidigt, som samhället undergår en social revolution, måste människorna undergå en andlig revolution för att deras kunskapsmätt, psyke och moral skall kunna bära upp en icke blott ny samhällsordning, utan även en högre kultur. Den sociala revolutionens omdaningsperiod kommer således att bero på i vilket tempo framförallt arbetarna själva genom sin *självverksamhet* komma att höja sitt intellekt i nivå med socialismens över allt småsinne, egennytta, själviskhet och dogmer upphöjda moral och etik. Många av människans sidor måste under tiden utvecklas och förädlas, andra måste däremot tyglas för att icke säga undertryckas. Detta måste även vara arbetarnas eget verk (genom självverksamhet) och kräver därför en bättre och finare smak och ett långt mera utpräglat kunskapsbegär än vad människorna i allmänhet ännu har. Vi ha nu här i Sverige snart ett halvt sekel av idogt socialistiskt organisations- och upplysningsarbete bakom oss, men ännu kan man säga, att det är »den sittande buken», magens lidelser och det själlösa nöjes- och njutningsbegäret, som, för de flesta, utgöra tillvarons enda drivkrafter. Mellan den sociala revolutionen, omvandlingen av samhällets ekonomiska och sociala struktur, och den andliga revolutionen, omvandlingen av massornas psyke måste råda en viss växelverkan. Liksom den sociala revolutionen kommer att direkt inverka på människornas psyke, så kommer den andliga revolutionen att tillföra den sociala dess skapande värde. Att, som revoltanterna tro, den sociala revolutionen i sin helhet skulle kunna genomföras under en enda katastrofal period, är därför lika banalt som otänkbart. Det skulle för det första innebära, att arbetarna skulle inhibera sin kamp intill dess att de i alla hänseenden voro mogna att i ett enda nafs omlägga alla gällande former för människornas samverkan och på basis av ett högre, på socialistisk moral och etik grundat intellekt, genom nya levnadsregler bära upp ett samhälle av fria associe-

rade människor, där det dagen förut var ett samhälle av herrar och slavar, som vilade på uråldriga traditioner, sedvanerätt och på »allas strid mot alla»-principen.

Arbetarna komma icke att avvakta ett för den sociala revolutionens genomförande i sin helhet lämpligt ögonblick; deras dagliga kamp för bättre levnadsförhållanden är icke blott en förberedelse, utan ett led i den sociala revolutionen, vilken genomföres efterhand som arbetarna, genom sin kamp ökar sitt inflytande över samhällets angelägenheter och genom sina organisationer med egna händer skapar de institutioner som skola träda i de gamlas ställe. För det andra kommer den *strid*, som man måste räkna med under en samhällskatastrof, att taga människornas krafter och uppmärksamhet i anspråk i en sådan utsträckning och skapa en sådan nervositet, att den positivt uppbyggande delen av revolutionen knappast kan komma i fråga förrän lugnare förhållanden inträda. Historien känner ännu icke mer än en enda verkligt social revolution: den kapitalistiska. Kapitalismens sociala revolution har kännetecknats av den »inbördes kampen» och dess kompass har alltid pekat på *centralisation* av äganderätten till och beslutanderätten över produktionsmedlen. Med centralisationen av äganderätten till produktionsmedlen, har en motsvarande centralisation följt på alla andra områden. Den sociala revolution vi nu stå inför, socialiseringen, avser *löneslaveriets* upphävande, d. v. s. upphävande av varje form av kapitalism.*) Den måste föras i den »inbördes hjälps» och »fria associationens» tecken, och dess kompass måste alljämt peka på upphävande av den privata ägande- och beslutanderätten över produktionsmedlen, intill dess varje form av äganderätt upphört. Därmed är icke sagt, att proletariatets sociala revolution skall taga en lika lång tid i anspråk som den kapitalistiska. Den börjar emellertid i det ögonblick då arbetarnas ställning börjar för-

*) Härmed menas helt naturligt icke avskaffandet av kapitalet.

bättras på kapitalismens bekostnad och fortgår sedan oupphörligt efterhand som arbetarna genom sina ekonomiska kamporganisationer övertaga ledningen av produktionen, varuutbytet och samhällets förvaltning, och slutar först i det ögonblick, då den sista resten av den kapitalistiska ordningen överflödiggjorts och löneslaveriet upphört. Denna revolution kommer att bilda epok i historien, den kommer att stå som den stora skiljemuren mellan stenkolets och kapitalismens svarta natt och elektroteknikens och socialismens ljusa och gryende morgon.

DEN REFORMISTISKA SOCIALISMEN ELLER STATSKAPITALISMEN.

Inom alla politiska partier, som söka sitt stöd hos arbetarklassen, talar man om sitt eget parti i socialismens namn, liksom om de olika partierna icke skiljde sig från varandra i fråga om socialismen i lika stor utsträckning som de skilja sig ifrån varandra i fråga om principer och mål. Socialismen har blivit ett lockbete i partifisket för alla de politiska partier, som klottrat på sig en socialistisk etikett. De intressera sig mindre för utgången av arbetarnas kamp, än de möjligheter till partifiske, som denna kamp vid varje tillfälle kan bjuda på. De politiska partierna företräda icke socialismen, men väl olika dagspolitiska riktningar, som genom sitt röstfiske kunna betecknas som klasskampen objudna snyltgäster. Det finnes nämligen icke mer än en socialism: arbetarnas frigörelse från löneslaveriet och den därmed sammanhängande förändringen av samhällets sociala former, vilken måste taga sig uttryck i en socialisering av jorden och produktionsmedlen, om den skall kunna föra till en rättfärdig, d. v. s. socialistisk fördelning av det gemensamma arbetets resultat. Begreppet socialisering är nämligen liktydigt med socialismens genomförande eller den sociala revolutionen. Inom socialdemokratien, sådan den tagit sig uttryck i den andra internationalen och i de till den anslutna partiernas principförklaringar, drar man sig emellertid icke för att tala om *socialisering*, fastän man endast avser *nationalisering*. Att det finnes arbetare, som taga en dylik uppenbar förvränging eller sammangytning av två vitt skilda begrepp för gott, är ett tidens tecken för hur ytterst litet man i allmänhet ännu förstår socialismen. Det går emellertid icke, att taga den reformistiska socialismen (andra internationalens

socialdemokrati) på allvar, då man från det hållet talar om »socialisering» av egendomen, särskilt som den reformistiska socialismen, både i teori och praktik, fått sitt mest korrekta uttryck i följande (Millerands) punkter:

1) »Erövring av den offentliga makten genom den allmänna rösträtten»;

2) »Statsingripande för att överföra ur (privat)-kapitalismens händer i nationens de olika kategoriernas produktions- och bytesmedel i den mån de bli mogna för socialt tillägnande».

Det skall vara svårt att kunna förneka, att detta icke är den reformistiska socialismen, sådan som denna tagit sig uttryck i praktiken och i övrigt ter sig i sina »nationaliserings»-strävanden. I den Sv. socialdemokratins »allmänna grundsats», antagna av 1897 års partikongress, heter det att den sv. socialdemokratin vill:

»sätta sig i besittning av den offentliga makten och efter hand förvandla till samhällelig egendom alla produktionsmedlen, transporten, skogarna, gruvorna o. s. v. . . .»

De här citerade orden »förvandla till samhällelig egendom alla produktionsmedlen» tycks vid ett flyktigt påseende sikta till en socialisering, d. v. s. en social revolution. De föregående orden »sätta sig i besittning av den offentliga makten» beröva emellertid »grundsatsen» denna innebörd, och gå vi till socialdemokratins program, få vi veta, att det avser »kraftiga åtgärder för skogarnas, gruvornas och vattenfallens återförvärvande åt staten» och alltså innebär nationalisering och icke socialisering.

Vilken skillnad är det då mellan produktionsmedlens nationalisering eller socialisering?

Genomförandet av socialismen, den sociala revolutionen eller socialiseringen är tre olika uttryckssätt för samma begrepp och innebära, för att nu uttrycka hela dess innebörd i endast två ord: *löneslaveriets upphä-*

vande. Så länge löneslaveriet existerar, så länge existerar det arbetsköpare och löneslavar, d. v. s. en kapitalistisk arbets- och fördelningsordning. Löneslaveriet är en följd av äganderätten till produktionsmedlen och försvinner först när denna äganderätt *upphäves*, men icke därför att staten genom en mer eller mindre genomförd nationalisering, övertager de enskilda arbetsgivarnas och bolagens roll som arbetsköpare. En dylik monopolisering av arbetsgivaredömet kan varken medföra någon befrielse eller tjäna som ett medel till befrielse för arbetarna. Ty vilken fördel skulle arbetarna ha av att många små mindre motståndskraftiga arbetsköpare ersattes med en enda stor, och därtill utrusta denna med alla de maktinstrument som staten haft till sitt förfogande för att upprätthålla den privatkapitalistiska ordningen? Vilja arbetarna utsätta sig för en själslös dressyr, och vilja de själva genom sina organisationer medverka till att mångfaldiga sina sociala fienders motståndskraft, då är denna nationalisering (statskapitalism) att föredraga framför privat- och bolagskapitalismen, men vilja de genom sina organisationer genomföra en socialisering (socialistisk samhällsordning) så innebär icke detta att beslutanderätten över produktionsmedlen ytterligare skall centraliseras, utan decentraliseras och då måste arbetarna vara motståndare till och bekämpa den reformistiska socialismens nationaliseringakrav. Arbetarna kunna icke nå en socialistisk samhällsordning genom att fullfölja de kapitalistiska centraliseringssträvandena; de måste vända helt om och i egna händer lägga beslutanderätten över produktion, varuutbyte och samhällsförvaltning.

Den kapitalistiska samhällsordningen har hittills genomgått olika faser och håller nu på att genom socialdemokratins försorg löpa in i sin sista fas — statskapitalismen. Denna fas kommer emellertid aldrig att fullbordas. Genom sina bolag, truster och karteller har kapitalismen själv redan inlett övergången från privat till kollektivistisk produktion, och arbetarna ha

redan genom sin kooperativa verksamhet börjat förekomma den reformistiska socialismens nationaliseringssträvanden med sina socialiseringskrav. Genom arbetarnas kooperativa verksamhet har staten redan kommit på avskrivning. Konsumenternas kooperativa verksamhet har visserligen ännu ej haft någon socialistisk betydelse, men den får det efterhand som arbetarna genom sina ekonomiska organisationer, i enlighet med syndikalismen, själva övertager ledningen av produktionen, och den dagen är därför säkerligen icke så långt avlägsen då arbetarna genom sin emancipationskamp komma att bringa både staten och den reformistiska socialismen i upplösning.

DEN SOCIALISTISKA DEMOKRATIN — DIKTATURSOCIALISMEN.

Vad som redan sagts om den reformistiska socialismen skulle även kunna sägas om den socialistiska demokratin. Den skiljer sig visserligen från den reformistiska socialismen till formen, men icke i sak. I sak vill båda »erövra den offentliga makten», staten, och genom den »centralisera» äganderätten till och beslutanderätten över produktionsmedlen. Medan den reformistiska socialismen valt »den allmänna rösträtten» som sin form för erövring av den politiska makten, har den socialistiska demokratin, särskilt den mest avancerade delen av denna, endast valt en mera revolutionär form i syfte att därigenom kunna förekomma den reformistiska socialismen.

Medan den reformistiska socialismen nöjer sig med att nationalisera de »olika kategoriernas produktions- och bytesmedel» i den mån de genom monopoliseringen »bli mogna», så företräder den socialistiska demokratin även den uppfattningen att staten genom expropriation av privat- och bolagskapitalismen bör »tillägna sig produktionsmedlen». Båda riktningarna söka emellertid att nå sina syftemål genom den »politiska makten» och båda tillerkänna därför staten ett skapande värde, som den icke har. För den reformistiska socialismen »är det *nödvändigt* och *tillräckligt* för det socialistiska partiet att medelst den allmänna rösträtten eftersträva erövringen av den offentliga makten», och den socialistiska demokratin förklarar t. o. m. genom Lenin: »Proletariatet behöver oundgängligen statsmakten, en centraliserad maktorganisation, en organisation av våldet både för undertryckande av exploatorernas motstånd och för att *leda* befolkningens stora massa». Man avser således icke från någondera sidan

att genom en socialisering decentralisera beslutanderätten över produktionsmedlen, utan att genom nationalisering ytterligare kringskära friheten genom att centralisera beslutanderätten över samhällets angelägenheter. Som ett kompliment till den allmänna rösträtten söker den socialistiska demokratin, att, då förhållandena (i kampen mellan arbetare och arbetsgivare) det medgiva, »i ett enda slag med en energisk framstöt erövrastaten» och, »en gång herrar över makten, införa proletarietets diktatur» och »dekretera den sociala revolutionen». Till sin grundidé är således den socialistiska demokratin mera banal än den reformistiska socialismen, i det att den socialistiska demokratin lägger en större vikt vid den »politiska makten» och genom den tror sig kunna genomföra ett ännu längre gående syftemål, än den reformistiska socialismen någonsin vågat uppställa. Denna uppskattning av den politiska makten innebär ett förnekande av det bärande och ledande elementet i den materialistiska historieuppfattningen, att det är de rådande produktions- och ägandeförhållandena som äro grundläggande för samhällsgestaltningen. Ett dylikt förnekande är emellertid att ställa socialismen på huvudet och leder till att man, som skett inom både den reformistiska socialismen och den socialistiska demokratin, börjar med samhälls-omdaningen ovanifrån i stället för underifrån. Som en följd därav har arbetarnas strävan mistat sitt socialistiska innehåll och enbart tagit sig uttryck i en reformpolitik, som stannat vid att inrätta det på bästa sätt för sig inom ramen av det bestående samhället, och därför intet har med socialismen att skaffa.

Om parlamentarismen kan anses vara grundläggande för ett lands eller folks sociala ordning, då kunde arbetarna utan vidare begrava sina fackliga och ekonomiska organisationer och lugnt gå och lägga sig, ty då hade, som Calvar säger, »dessa politiker rätt, som inom ramen av det rådande samhället rekommendera arbetarklassens höjande medelst fortlöjande reformer».

Det är emellertid icke pappersbladet, den skrivna lagen eller regeringsdekretet, utan det levande livet sådant som det tar sig uttryck i realiteten, som bestämmer samhällets sociala ordning och ekonomiska fysiologi. Ty, »vad betyder det», säger t. o. m. den reformistiska socialismens grundläggande ande, Lassalle, »att man fäster en lapp på ett äppelträd i sin trädgård, där det står: detta träd är ett fikonträd; det är och förblir ett äppelträd och bär icke fikon utan äpplen».

Nu finnes det emellertid flera olika schatteringar inom den socialistiska demokratin, vilka utlägga sina uppfattningar på olika sätt, men det förändrar icke det faktum, att alla dessa schatteringar, från opportunisten *Vanderwilde* och center-mannen *Kautsky* till den längst till vänster avancerade marxisten *Lenin*, ställa »produktionsmedlens centralisering» under statens knutpunkt som mål för sina strävanden att tillägna sig den politiska makten. Den socialistiska demokratin vill, liksom den reformistiska socialismen, endast en sådan omgestaltning i samhället, som kan äga rum »genom produktionsmedlens centralisering» för att använda *Kautskys* av *Vanderwilde* citerade ord, och *Lenin* anser, att de personer missuppfatta staten, som tro att tillintetgörandet av det borgerliga statsmaskineriet är det samma som ett tillintetgörande av centralismen». Det är således »regera» i stället för »socialisera» man ytterst vill. *Lenin* vill i egenskap av marxist bibehålla centralismen därför att han anser, att Marx »med flit» använt orden: »organisera nationens enhet» för att tillkännage att han, Marx, var »centralist», som *Lenin* säger, vilket emellertid ingalunda har stöd i Marx ord »att kommunen skulle bli den politiska formen t. o. m. för den minsta by». Det har varit kapitalismens metod att med statens våldsorgan organisera nationernas enhet, och med denna metod har socialismen ingenting att skaffa. Socialismen har sin egen metod, association mellan de på kooperativ grund stående produktionsföretagen, och federation mellan de olika kommu-

nerna ifråga om varuutbytet och samhällets olika kultur- och förvaltningsorgan. Staten har ingen uppgift att fylla i ett socialistiskt samhälle. Det är endast maktsjuka människor, som talar om staten i socialismens namn, människor som gjort socialismen till ett medel för egen krass egennytta, människor som icke ens känna sig tillfredsställda när de få »regera över människorna», utan även vilja »behärska tingen», och därmed göra hela mänskligheten i beroende av ett fåtals vilja. Det är denna maktsjuka som, vore man frestad säga, är det bärande elementet i både diktatur-socialismen och i statskapitalismen, som börjar med programslaveriet och slutar med en själlös dressyr genom regeringsdekretet.

DEN REVOLUTIONÄRA SYNDIKALISMEN ELLER DEN FRIA ARBETARASSOCIATIONEN.

Den revolutionära syndikalismen »är en rekapitulation av all äldre revolutionär socialism» och som sådan i sin roll som »världsförnyare» fri från all utopism. Klasskampen bildar både början och slutet på den sociala revolutionen, genom vilken syndikalismen söker uppnå den för människorna bästa samhällsformen för andligt och materiellt välstånd. Det är nämligen icke regeringsdekret, programslaveri eller trosdogmer, som driver utvecklingen framåt, utan det är det levande livet som städse finner sin gestaltning i utvecklingen. Syndikalismen, som ställt sig utanför de partipolitiska programmen och i stället erinrar arbetarna om att ingen socialistisk förändring är möjlig med mindre än att de själva med sina egna händer genomföra densamma, är därför icke en programmatisk trosbekännelse, utan en på det historiska sammanhanget byggd samhällsfilosofi, som ställer arbetarnas frigörelse i belysning av arbetarnas egen *självverksamhet*. I devisen: »Av var och en efter hans förmåga, åt var och en efter hans behov», har syndikalismen klart och tydligt angivit sitt mål; ett *samhällsidéal* i stället för »en organisation av våldet», som skall leda arbetarna genom den sociala revolutionen fram till en rättfärdig samhällsordning.

Ett rättfärdigt samhälle vet ej av någon regering, blott en förvaltning, inga lagar, blott plikter, inga straff, blott botemedel och kan därför icke skapas genom dekret ovanifrån eller grundas på statens själlösa maktinstrument, utan måste rent organiskt växa fram underifrån genom fria associationer arbetarna, de olika arbetargrupperna och de olika ländernas associerade arbetare emellan genom arbetarnas ekonomiska kamporganisationers fria och självständiga utveckling. Ar-

betarnas frigörelse är i främsta rummet en fråga om decentralisation av beslutanderätten över och äganderätten till produktionsmedlen. Den socialistiska demokratin har liksom den reformistiska socialismen genom kravet på »produktions- och bytesmedlens centralisering i staten» övergivit det *frihetsbegrepp* som var den ursprungliga socialismens elementära beståndsdel. Det är detta frihetsbegrepp som syndikalismen tagit i arv från den ursprungliga socialismen och som ligger till grund för dess *decentralistiska* strävanden och ger syndikalismen dess socialistiska värde framför alla andra riktningar inom den socialistiska idévärlden. Det är ur detta frihetsbegrepp, som det av de syndikalistiskt organiserade arbetarna eftersträvade samhällets sociala organisation, den fria arbetarassociationen, måste framspringa.

De olika samhällsformer som vi känna till äro: stammen, bykommunen, de fria städerna och staten. Alla hittills kända kultursamhällen har i stort sett haft en likartad utveckling, från stammen till bykommunen och de fria städerna till staten och med den — döden. Folkvandringarna sammanförde stammarna i kommuner, och de fria städerna hade sin upprinnelse å ena sidan från bykommunen och å andra sidan från de tusentals brödraskap och gillen som bildades under denna epok.

När nu vi, som eftersträva en ny samhällsform, ser oss tillbaka och frågar: vilken samhällsform har för människorna i andligt och materiellt hänseende varit den bästa, så måste vi svara: kommunen sådan som den tog sig uttryck i de fria städerna. »Det är bevisat», säger en av vår tids förnämsta samhällsforskare, *Peter Krapotkin*, »genom en oändlig mängd dokument av alla slag, att mänskligheten varken förr eller senare har känt till en sådan period av relativt välstånd som den, som härskade i medeltidens fria städer». Intill uppkomsten av de fria städerna undergick samhället en naturlig utveckling från det enkla till det samman-satta, som uteslutande bars upp av människornas be-

hov av inbördes hjälp och samverkan. Den fria staden var icke grundad på våld genom dekret, utan den var en association av respektive brödraskap och gillen (kooperationer) som hade produktionen och varuutbytet om hand inom staden, medan den utländska handeln leddes av staden själv som distribuerade varorna till medlemmarna för inköpspris. De fria städerna voro således inga byråkratiska regeringsorgan, utan distributions- och förvaltningsorgan och nämnes i historien som »centrum för rikedom och civilisation, som man aldrig senare skådat maken till». Dessa centrum för rikedom och civilisation började också, genom varuutbytet och de internationella handelsförbindelserna, att lägga grunden till en storslagen social organisation, byggd på federativa principer, d. v. s. genom frivillig överenskommelse, som, om den fritt fått utveckla sig, utan tvivel blivit en de fria städernas internationella association. Samhällets parasiter, härföraren, domaren och prästen började emellertid snart genom sina hjältebragder, rättstolkningar och gudafunder att skaffa sig en privilegerad ställning i samhället och så kom staten: »trippelalliansen mellan den militäre befälhavaren, den romerska rättens domare och prästen och därmed den byråkrati varigenom »samhället invecklat sig i en olöslig motsats med sig själv». De fria städernas uppgift som distributions- och förvaltningsorgan upphörde; de enskilda övertog handelsutbytet och har sedan dess bibehållit det i sina händer.

Med staten förstå vi en samhällsorganisation, som till sin omfattning är så stor, att den nödgats beröva medlemmarna rätten att öva ett direkt inflytande över samhällets angelägenheter och ersätta självbestämmanderätten med en representation, som regerar och undertrycker folket genom en över folket satt myndighet. Staten är en produkt av klassmotsättningen och dess existens bevisar endast, att detta samhälle genom den privata äganderätten till produktionsmedlen »invecklat sig i en olöslig motsats med sig själv, kluvits i två

oförsonliga delar, vilka det är ur stånd att förlika». För att dessa delar eller klasser ej skulle »förtära varandra och samhället i ofruktbar kamp» blev en makt »som stod över samhället» nödvändig. Denna makt, som framsprungit ur klassmotsättningen och ställt sig över samhället för att dämpa konflikten mellan klasserna och hålla den inom »den lagbundna ordningens gränser», är staten.

Staten har således, redan från sin uppkomst, tagit som sin förnämsta uppgift, att undertrycka klasskampen och bevara den rådande sociala ordningen och därmed ställt sig fientlig mot arbetarnas strävan att nå en socialt rättfärdig samhällsordning. *Th. More* säger f. ö. redan på sin tid, att regeringarna ingenting annat äro, än »sammansvärjningar av de rika, som, under förevändning att sköta det allmännas angelägenheter, blott vårda sina enskilda intressen». Staten, det är ett bihang till den privata äganderätten till produktionsmedlen och måste försvinna med den. Syndikalismen, som söker uppnå en rättfärdig social samhällsordning just genom klasskampen, riktar sig därför i främsta rummet mot staten i dess egenskap av upprätthållare av den privata äganderätten och undertryckare av klasskampen. Genom klasskampen måste arbetarklassen överflödiggöra kapitalistklassen, och genom sina *egna* organisationer måste arbetarna *själva* övertaga ledningen av produktionen, för att kunna komma ifrån sin ställning som undertryckt klass i samhället. Syndikalismen vill, att alla människor, både handens och hjärnans arbetare, skola ha ett lika stort inflytande över samhällets angelägenheter. För att så skall kunna ske, måste beslutanderätten decentraliseras och utövas direkt av det arbetande folket. Detta förutsätter emellertid, att kommunerna göras till autonoma organisationsenheter och ersätta staten med en gemensam förvaltning byggd på federativa principer. Kommunen eller »den fria staden», är till sin omfattning icke större än att alla innevånare, på ena eller andra sättet, kunna komma

i tillfälle att öva ett direkt inflytande på samhällets olika angelägenheter, och den måste därför bli den politiska formen i det socialistiska samhället. Arbetarnas kamp går ytterst ut på samhällets emancipering och innebär därför icke att ersätta privatkapitalismen med statskapitalismen, utan privat- och statskapitalismen med associerade produktionsföretag och en kommunerna emellan federativt byggd distributions- och förvaltningsorganisation.

ARBETARNAS EKONOMISKA KAMP- ORGANISATIONER.

Samhällets emanciperings genom den sociala revolutionen ställer arbetarna inför både många och stora uppgifter. Främst av dessa kommer uppbyggandet av en solid och ändamålsenlig kamporganisation, vars uppgift det sedan blir, efterhand som arbetarna genom sin kamp och kontroll ökar sitt inflytande över samhällets angelägenheter, att inom sig skapa och utveckla de nödiga produktions-, distributions- och förvaltningsorganen. Denna organisation måste, i sin ställning till de olika inom arbetarklassen befintliga sekteristiska uppfattningarna, vara så funtad, att den inom sig kan samla alla arbetare — vilka deras politiska, religiösa och filosofiska uppfattningar än må vara — i deras egenskap av löneslavar och producenter, ty det är i sin ställning som löneslavar som arbetarna ger organisationen dess socialistiska värde och revolutionära innehåll, och i egenskap av producenter och icke som politiker, som de ger den dess styrka och rent socialistiska slutmål. Det är i konsekvens härmed, som syndikalismen proklamerar »individens fulla frihet att utanför den ekonomiska organisationen delta i de former för kampen, som överensstämmer med hans politiska uppfattning», men begär samtidigt av honom, att icke äventyra solidariteten och sammanhållningen arbetarna emellan, genom att belamra den ekonomiska organisationen med sekteristiska uppfattningar. Det är således på basis av »politisk neutralitet» som syndikalismen skapat en plattform varpå alla arbetare i sin ställning som löneslavar kunna samla sig inom ramen av en enda stor gemensam ekonomisk kamporganisation. Den reformistiska fackföreningsrörelsen har däremot, genom sitt partitaggande i

de partipolitiska striderna, själv berövat sig möjligheten att kunna ena och samla hela arbetarklassen, liksom det är detta partipolitiska arbete, som den reformistiska fackföreningsrörelsen engagerat sig i, som återverkat på dess idéinnehåll, hämmat den i sin utveckling och berövat den dess socialistiska värde och revolutionära syftemål. I stället för en revolutionär kamporganisation har den reformistiska fackföreningsrörelsen blivit en politisk fångdamm, som emellertid kommer att sina ut i samma mån som arbetarna lära sig se sin uppgift i sin ställning som löneslavar, i stället för som politiska objekt och hävda sina intressen i egenskap av producenter. Med denna andliga revolution, övergången från den politiska »metafysiken» till den materialistiska historieuppfattningen, följer också med nödvändighet behovet av en fullständig omorganisering av den gamla fackföreningsrörelsen, som endast varit en reform- och försvarsrörelse, men som genom syndikalismen måste bli en revolutionär kamporganisation, skapare och bärare av den nya sociala ordningen. Denna omläggning, eller rättare nyorganisering, som här i Sverige företrädes av S. A. C. (Sveriges Arbetares Centralorganisation) går därför ut på, att arbetarna skola samordna sig industriellt och samorganisera sig territoriellt (lokalt, nationellt och internationellt) så, att de olika industrigruppernas, platsernas och ländernas arbetare genom sin organisatoriska samverkan s. a. s. erkänna det ömsesidiga beroende, vari de stå till varandra, å ena sidan som deltagare i arbetsprocessen och å andra sidan som konsumenter. Yrket, som inom den reformistiska fackföreningsrörelsen tagits som motiv för arbetarnas organisering och som kulminerat i den befängda fackförbundsformen, är i mer eller mindre utsträckning engagerat inom alla industrier. Den fackliga organisationsformen har därför bragt solidariteten i upplösning inom alla industrier. I sin förstockade skråanda har man nämligen förbisett det faktum, att arbetarna äro i beroende av varandras ömsesidiga stöd

och samverkan i klasskampen i minst lika stor utsträckning som de, genom transport och bearbetning av produkterna, äro i beroende av varandra i arbetsprocessen. I stället för att samordna sig industriellt med hänsyn till de olika yrkenas industriella beroende av varandra i arbetsprocessen, har man, utan hänsyn härtill delat upp sig i yrkeskaster och stängt in sig i fackbås, utan att ens samorganisera sig lokalt. Denna isolering inom yrkets snäva gränser, som bringat arbetarnas sammanhållning i fullständigt kaos, visar bäst att den reformistiska fackföreningsrörelsen icke haft något socialistiskt syftsmål. En socialistisk samhällsordning kan icke byggas på kaos, utan förutsätter en industriellt samordnad produktion i samband med nödiga lokalt samorganiserade och territoriellt federerade distributions- och förvaltningsorgan.

Den grund varpå den socialistiska samhällsordningen skall byggas, är således ännu icke färdig, men den är under byggnad av syndikalisterna, som vill samorganisera arbetarnas intressekamp finansiellt, administrativt, politiskt och idéellt i enlighet med socialismens moral och etik i lokala samorganisationer och industriella kamporganisationer, vars första uppgift är att förbereda det nya samhällets ankomst genom kontrollen över och kamp mot den kapitalistiska samhällsordningen. De lokala samorganisationerna, som bildar organisationsenheterna i varje by, municipalsamhälle, köping och stad, har som sin speciella uppgift, att företräda alla arbetares allmänna och gemensamma intressen, att förmedla understöd och upprätthålla solidariteten mellan de inom desamma samverkande industrisektionerna. De lokala samorganisationerna äro i sin tur federerade i centralorganisationer som i sin tur äro konfedererade i en arbetareinternational. I nuet kamporgan, skall dessa territoriella organisationer efter slutad klasskamp bli det nya samhällets distributions- och förvaltningsorgan. De industriella kamporganisationerna, som äro sammanslutningar av alla inom samma industri och

under samma centralorganisation befintliga industrisektioner, komma tillsammans i den mån arbetarna genom sin kontroll och kamp ökar sitt inflytande över ledningen av produktionen, att bli den, genom samorganisationerna (kommunerna) och centralorganisationerna (de mellan kommunerna organiserade distributions- och förvaltningsverken) internationellt federerade fria arbetarassociationen.

SOCIALISERINGEN OCH DEN EXPROPRIATIVA GENERALSTRÄJKEN.

I ingressen till det huvudförslag till uttalande som frambars av den syndikalistiska kontingenten på den skandinaviska arbetarkongressen i Stockholm i dec. 1919 heter det bl. a.: »Bland den sociala revolutionens problem är det ekonomiska problemet: skapandet av en ny produktionsorganism det centrala. Detta problem dominerar alla andra. Proletariatet, som historiskt är kallat till att bli det kapitalistiska samhällets bane-man och det nya samhällets uppbyggare, måste först och främst genom sina ekonomiska kamporganisationer bereda sig till denna uppgift som skapare och bärare av den nya produktionsordningen», genom att förvärva sig de därtill nödvändiga organisatoriska, tekniska, ekonomiska, politiska och moraliska insikterna. »Dessa insikter», tillägger man, »kan arbetarklassen endast inhämta genom erfarenhet och skolning i det praktiska livet. Det gäller därför för arbetarklassen att dugliggöra sig till produktionens övertagande och kapitalisternas överflödiggörande genom tillkämpandet av

kontroll över industrien och arbetet och därigenom uppsuga nödig teknisk och ekonomisk insikt för det slutliga övertagandet. Denna kontroll kan endast tillämpas genom målmedveten ekonomisk klasskamp» då »den politiska verksamheten i de lagstiftande församlingarna» endast är en »reflex av livet ute i samhället» men »icke en skapare av detta liv» och alla försök »att genom stat och lagstiftning omdana det ekonomiska livet» ha visat sig vara »fruktlösa». »Staten och parlamentet», heter det vidare, »äro olämpliga att handhava och leda det ekonomiska livet, som, för sin sunda och ändamålsenliga utveckling, kräver en frihet och anpassningsbarhet, ett personligt intresse och en ansvarskänsla som nödvändigt kommer att förkvävas av statens byråkrati och oansvariga ämbetsmannaregemente».

I ett annat förslag, från samma riktning, till uttalande i socialiseringsfrågan heter det:

»För övertagandet av produktionen måste proletariatet (arbetarna själva) skapa de därför nödvändiga organen. Arbetarnas ekonomiska kamporganisationer äro i sin egenskap av sammanslutningar av producenter de därtill ägnade. På varje fabrik, på varje arbetsplats, utse arbetarna (genom sina ekonomiska organisationer) ett driftsråd (registerkommitté) som organ för den kontroll som (i främsta rummet) måste tillämpas». Dessa driftsråd måste framspringa ur och ingå som ett led i de redan existerade ekonomiska kamporganisationerna i vars kraft de skola verka och under vars kontroll de skola stå. Genom dessa driftsråd får arbetarna, heter det vidare, »till slutlig uppgift, att för samhällets räkning övertaga driften av det företag vari de äro sysselsatta och sålunda bilda urcellerna i den nya produktionsorganismen». På basis av dessa urceller komma arbetarna sedan, genom sina ekonomiska kamporganisationer, att, allt eftersom de genom sin karr., ökar sitt inflytande över ledningen av produktionen, bygga upp »en organism med geografiska (lokalt, di-

striktvis, landsvis och internationellt) och industriella förgreningar, genom vilka ett rationellt samarbete kan åstadkommas i den produktiva verksamheten både inom de olika industrierna och brancherna och mellan dessa inbördes. En sålunda uppbyggd produktionsorganism måste sammansluta alla arbetare, både handens och hjärnans, till en enhetlig broderskapsorganisation efter federalistiska principer som garantera organisationsenheternas handlingsfrihet, som tillåter utnyttjandet av alla massans skapande krafter och som äro i stånd att frammana arbetarnas självverksamhet, initiativ och självansvar».

Genom skapandet av en sådan produktionsorganism uppstår ett samhälle, där varje kroppsligt normal människa är en arbetare, en utövare av både manuellt och intellektuellt arbete, ett samhälle som endast fordrar »av var och en efter hans förmåga» och som genom en rättfärdig fördelning »åt var och en efter hans behov» gör arbetet tilldragande och skapar arbetsglädje. En socialism, säger Bertrand Russell, »som hyllar grundsatsen om olika lön för olika arbete skulle ej så synnerligen mycket skilja sig från det samhälle, vari vi nu leva, beträffande den ekonomiska eggelsen till arbete». Denna eggelse till arbete, denna skaparglädje, som endast kan tillföra ett samhälle materiellt välstånd, en hög kultur och göra ett folk stort, kan icke frammanas på annat sätt än genom införandet av en socialistisk distributionsordning. Banden mellan produktionen och distributionen äro emellertid så intimt flätade in i varandra, att man icke kan tänka sig en omläggning av distributionen med mindre än att en motsvarande omläggning samtidigt sker i produktionen. Uppbyggandet av de nya distributions- och förvaltningsorganen måste därför ske samtidigt med uppbyggandet av den nya produktionsorganismen. Denna uppgift tillkommer de geografiska organisationerna, d. v. s. de genom centralorganisationerna internationellt federerade lokala samorganisationerna.

I detta syfte åligger det de lokala samorganisationerna i främsta rummet att ersätta de borgerliga arbetsförmedlingarna med *arbetarbörser*, byggda på driftsråden inom de ekonomiska kamporganisationerna, genom vilka arbetarna *själva*, dels kunna bringa arbetsgivarna att köpa sin arbetskraft till det pris arbetarna genom sina egna organisationer själva fastställa, dels på basis av de genom arbetarbörserna beräknade produktionsomkostnaderna själva fastställa försäljningspriset på de produkter de tillverka. Däri ligger nyckeln till den *sociala revolutionen*, som, allt eftersom arbetarna sedan bygga upp och utvecklar den nya samhällsorganismen, måste fullföljas genom den expropriativa generalsträjken — de exproprierades expropriation av expropriatörerna — i medvetande om, att det samhälle, som nu ligger i arbetarnas ekonomiska organisationers sköte och väntar på arbetarnas händer för utformning, för evigt skall spränga förtryckets bojor och tillföra arbetarna, som nu trampas under kapitalismens blodiga järnhäl, vad de endast i sin egenskap som samhällsnyttigt verksamma människor ha rätt och skyldighet att fordra: Den frihet, som kan tillkomma envar samhällsnyttigt verksam människa enbart genom en rättvis fördelning av det gemensamma arbetets resultat, efter principen:

»AV VAR OCH EN EFTER HANS FÖRMÅGA
ÅT VAR OCH EN EFTER HANS BEHOV.»
